

© 2010, 2019 by Editura POLIROM

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1,
et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

SUCEAVĂ, BOGDAN

Noaptea când cineva a murit pentru tine / Bogdan Suceavă. – Iași:
Polirom, 2019

ISBN 978-973-46-7983-6

821.135.1

Printed in ROMANIA

Bogdan SUCEAVĂ

Fiction-Ltd

Noaptea când cineva a murit pentru tine

– roman –

POLIROM
2019

BOGDAN SUCEAVĂ născut la 27 septembrie 1969, la Curtea de Argeș. Studii în matematică la Universitatea București (licență 1989-1994, master 1994-1995) și la Universitatea Statului Michigan (doctorat, 1996-2002). Din august 2002, profesor în cadrul Departamentului de Matematică de la California State University, Fullerton, SUA. Distincții literare: Premiul I Nemira, în 1993, pentru nuvela *Imperiul generalilor târzii*; Premiul CopyRo, în 2002, pentru volumul *Imperiul generalilor târzii și alte istorii*; Premiul pentru Proză al Asociației Scriitorilor din București pentru *Miruna, o poveste*; Premiul I al Rețelei literare pentru *Noaptea când cineva a murit pentru tine*. Autor al volumelor de proză *Teama de amurg*, Editura Topaz, București, 1990; *Sub semnul Orionului*, roman, Editura Artprint, București, 1992; *Imperiul generalilor târzii și alte istorii*, nuvele, Dacia, 2002; ediția a II-a, Editura LiterNet, 2003; *Bunicul s-a întors la franceză*, istorii, Editura T (Fundăția Timpul), Iași, 2003; ediția a II-a, Editura LiterNet, 2008; *Venea din timpul diez*, roman, Editura Polirom, Iași, 2004, 2010, 2014; tradus în maghiară (Noran, 2009), bulgară (Paradox, 2009), engleză (Northwestern University Press, 2011), franceză (Ginkgo, 2012), cehă (Paseka, 2014; cartea lunii la iLiteratura.cz în mai 2014; pentru această ediție Jiří Našinec a primit Premiul Joseph Jungmann pentru cea mai bună traducere în limba cehă din anul 2014); *Miruna, o poveste*, Editura Curtea Veche, 2007; ediția a II-a, 2008; Editura Polirom, 2017; tradus în engleză (Twisted Spoon Press, 2014), italiană (Atmosphere Libri, 2014), slovenă (Modrijan Press, 2016), persană (Hanooz, 2018); *Distanțe, demoni, aventuri*, Editura Tritonic, 2007; *Vincent nemuritorul*, roman, Editura Curtea Veche, 2008; Editura Polirom, 2019; *Noaptea când cineva a murit pentru tine*, roman, Editura Polirom, 2010; *Memorii din biblioteca ideală*, Editura Polirom, 2013; *Scrisori de la Polul Est*, Editura Agol, 2015; *Republica*, roman, Editura Polirom, 2016; *Istoria lacunelor*, eseu, Editura Polirom, 2017; *Avalon. Secretele emigranților fericiți*, roman, Editura Polirom, 2018, 2019.

Cuprins

<i>Capitolul întâi</i> . Pe vremea aceea, lumea era mult mai mică decât azi, pentru că nu ridicam privirea	7
<i>Capitolul al doilea</i> . Plumbul dens în eter, lumina nopții densă în întunericul zilei	47
<i>Capitolul al treilea</i> . Moștenirea lui Riemann s-a preschimbat în labirint, iar timpul circular curge în cadențe abstracte	93
<i>Capitolul al patrulea</i> . Seara se deschide lăuntric, iar timpul se întoarce înapoi cu o măsură fecundă	109
<i>Capitolul al cincilea</i> . Patria devine materială. Ea e construită din plumb, raze X și sânge	129
<i>Capitolul al șaselea</i> . În spatele fiecărei victorii se află oameni care nu au dorit-o. Timpanul diagonal al nopții. Lipsa din lumea veche aprinde lumea nouă. Un peisaj demn de contemplație : apocalipsă căzută peste sărăcie	159
<i>Capitolul al șaptelea</i> . Amurgul tuturor iluziilor observat din focarul de maximă deformare a luminii. Porțile ți se deschid. Căci strălucirea nu are legătură cu vederea realității reale, ci cu a realității din spatele ei	201
<i>Capitolul al optulea</i> . Vânătoarea de umbre. Visurile trec în realitate. Realitatea trece prin umbre. Am fost acolo	233
<i>Capitolul al nouălea</i> . Ochi pentru ochi și foc pentru foc. Noaptea când cineva a murit pentru tine	263
<i>Epilog</i>	295

Întâmplările prezentate sunt doar ficțiune. Orice asemănare cu persoane și întâmplări reale e pur întâmplătoare.

Capitolul întâi

Pe vremea aceea, lumea era mult mai mică decât azi, pentru că nu ridicam privirea

În dimineața de 25 decembrie 1989 plecasem de acasă pentru a treia oară în lumea cea nouă. Am mers dinspre Piața Dorobanți spre sud, spre Universitate, unde plănuiam să ajung pe jos. Libertate, egalitate, fraternitate, eram fix în imaginarul din *Mizerabilii*, încă siderat de surpriză, fără să știu ce voi face de acum cu viața mea. Că voi studia matematica, asta era clar. De fapt, asta chiar mă interesa. Dar în afară de asta? Puternic ardea soarele revoluției, în mintea mea răsărit, în venele mele răsărit, ne transmiteau la televizor în direct pe toate canalele lumii, pe noi toți, în direct, toată acea maree de trupuri inundând orașul, cum facem slalom printre gloanțe și descărcăm automatele unii într-alții.

Dimineața, la prima oră. De aici încep. Așadar, 25 decembrie 1989. Pe atunci, în prima toamnă după armată, eram într-o condiție fizică excelentă. Puteam să mă ascund imediat sub un camion când se deschidea focul și puteam sprinta atunci când focurile de armă mă prindeau în loc deschis. Fugeam bine, precis și foarte repede. Știam ce fac, din puținul de instrucție pe care-l promisem în armată, știam să mă feresc de o sursă de foc. Se spunea așa: soldatul trebuie să folosească toate condițiile de teren. Nu mai eram soldat de câteva luni bune, dar aveam instinctele încă vii. Nu se uită un exercițiu ca acela.

În Piața Dorobanți se afla de acum o baricadă de camioane. Nu se mai putea trece cu mașina prin Piață către nord. O formă de a proteja Televiziunea, care emitea din clădirea-turn de lângă Piața Aviatorilor. Erau patru camioane gigant, între care două cisterne, lipite unele de altele. Nimic nu le-ar fi putut clinti de acolo. Mi le aduc aminte foarte bine, pentru că de două ori m-am ascuns sub ele, atunci când s-a tras. Mi se tot părea că se trage de la etajele superioare ale Liceului „Caragiale”. Mă uitam într-acolo.

Dimineața aceea. O dimineață de Crăciun caldă, ireală. Era suficient să porți o bluză și geaca de blugi și nu ți-ar fi fost frig deloc. Nu arăta a iarnă. Îți era mult mai ușor să fugi dacă erai îmbrăcat ușor, mai ales când se trăgea și vroiai să te pui la adăpost. Când auzeai automatele deschizând focul în spate, deasupra sau la dreapta ta. Și știam foarte bine ce înseamnă că se trage în tine. Pe 23 decembrie am văzut Biblioteca Centrală Universitară arzând. Și tot pe 23 decembrie era să fiu împușcat pe lângă străzile de la Televiziune, când mi-a venit ideea să merg într-acolo. Am auzit ricoșeul pe zid. Pe zidul care nu era departe de mine. Știu cum sună plumbul izbindu-se de piatră și știu cum e să vezi praful zidului sărind în toate părțile. Nu departe, la trei pași de tine. Haos, așa mi se părea că e. Pentru mine haos înseamnă praful acela sărind din zid. Nu, nu mergeam nicăieri precis. Dacă s-ar fi întâmplat să mă lovească, n-ar fi fost nici un eroism, ar fi fost doar pură întâmplare.

Nu mai exista Republica Socialistă. De fapt, nu exista încă nimic în afara aerului plin de gloanțe și a străzilor pline de oameni.

Piața Dorobanți, 25 decembrie, dimineața. De două minute nu se mai trăgea. Am ieșit din scara de bloc unde intrasem, alături de alte douăzeci de persoane. Am privit în jur. Știam ce am de făcut. Mergeam pe Calea Dorobanți spre sud, spre Universitate.

Deodată, l-am văzut.

Straniu.

Deodată.

L-am văzut în fața mea.

A fost o surpriză uriașă, de parcă ar fi trecut prin oglindă și s-ar fi arătat pe bulevard ieșit din apele argintii ale oglinzii pentru a mă întâlni. Era îmbrăcat în uniformă militară gri-bleu, cea atât de familiară mie, cea pe care o purtasem zi de zi vreme de nouă luni până în 3 iulie 1989. Părea că-mi poartă uniformă. Contrar regulamentelor militare, avea capul descoperit, fără cască sau bonetă, și ducea arma în cumpănire. Cureaua armei îi atârna în neorânduială, prea lungă. Era ceva mai înalt ca mine și ceva mai osos. Mi se părea așa, poate unde era nedormit și avea obrazul tras și foarte palid. Eram la câțiva pași în urma lui și-l vedeam ștergându-se de sudoare cu dosul mânecii, mergând alene spre sud pe Calea Dorobanți, singur, fără pluton, fără comandant, dar cu însemnele unice ale micii unități unde, cu câteva luni înainte, fusesem și eu încorporat... Acea unitate atât de singulară... Detaliul care-l distingea de miile de soldați împărășiați prin București și care se luptau cu teroriștii pentru a salva revoluția română de fanaticii contra-revoluționari, cum ne tot ziceau la televizor, era însemnul militarilor cu termen redus, șerpișorul albastru cu fir alb de pe epolet. Știam foarte bine că exista în tot Bucureștiul un singur pluton cu termen redus ai cărui militari erau îmbrăcați în gri-albastru și eu am făcut parte din el, promoția 1988-1989. Așadar, tânărul din fața mea îmi era un soi de frate, de camarad de arme, dar el nu m-ar recunoaște niciodată ca atare, așa cum arăt acum. Pentru că acum sunt civil. Și vin de acasă. Nu mai alerg în bocancii mei cu boturi de șalupă, strâns ridicăți pe glezne. Nu mai port pe cap boneta gri-bleu. Port adidașii mei albi cu dungi albastre, blugi decolorați și geaca mea de proveniență est-germană. Sunt mândru de ea : între altele, e geaca în care m-a prins liberarea din armată vara trecută. Nu m-ar mai recunoaște, pentru că prea puțin din trecutul nostru ni se însemnează pe chip. Sunt murdar de praf, dacă nu cumva și de noroi, de când am făcut culcat în Piața Dorobanți, acum zece minute, când s-a deschis focul asupra noastră, cei câteva sute strânși în Piață. S-a tras de undeva de pe acoperișul acestor clădiri. E a treia oară în trei zile când se deschide focul în timp ce trec eu prin Piața

Dorobanți și mi s-a părut iar că s-a tras dinspre Liceul „Caragiale“. Am fotografiat ieri ferestrele, firește, dar nu mai am filmul. Mi l-au luat într-un filtru la Universitate. A fost absurd. M-au căutat prin buzunare, mi-au găsit aparatul de fotografiat Smena 8, mi-au scos filmul. L-aș fotografiat acum și pe fratele acesta al meu îmbrăcat în gri-bleu. Dar nu o mai am, am lăsat-o acasă.

E haos. Cum ziceam, e ca dracu'. După ce mi-au scos filmul din ea și m-au buzunărit pe toate părțile, am lăsat camera foto acasă. Nu mai am filmul acela. Nu am cum clovedi ceea ce povestesc. Singurul film care a rămas e cel înscris pe retină. Și ce am văzut? Că am fugit când a început să se tragă? Sau tânărul care a fost lovit de un glonț și pe care mulțimea l-a pus într-o Dacie roșie, cu piciorul sângerând? Mașina a demarat în trombă spre Spitalul de Urgență, ocolind o altă Dacie strivită de un tanc. Piața Dorobanți. Doar amintirea mea. Nu am dovezi. Să zicem că totul e ficțiune. Să zicem că mi-am imaginat totul. Ce înseamnă, în fond, realitatea?

Am fost acolo.

Dar acum lumea întregă o să se schimbe, o să schimbăm lumea. Vreau să ajung neapărat la Universitate, unde de două zile am început să scriem statutul noii Ligi a Studenților. De fapt, eu am scris prima versiune. Am făcut istorie. După aceea au început să umble pe el, au votat, l-au învățit, textul a început să crească. E altfel. Cică vom relua lucrările azi la ora zece a dimineții. Așa o fi, dacă ajung acolo. Dacă nu, discută fără mine. Eu nu sunt important, eu mi-am făcut datoria, atunci când inițiativele se aflau abia la început. I-am ajutat să mute discuția din vorbe goale pe text. I-am ajutat să fie preciși. Nu mai știu ce e important. Sunt clipe când mi se pare că minunata lume nouă nu se poate naște fără mine. Chiar dacă mi-ar rămâne pielea pe băț pentru asta, n-aș vrea să lipsesc din amfiteatru. Nu mai mi-e frică. După vreo două zile de când se trage în tine și vezi oameni loviți, îți cam trece frica. Sau nu, nu îți trece, ci uiți că e acolo. Îți e frică mereu, dar uiți că se poate și fără de frică. Îți închei socotelile și tot ce-ți dorești e să nu țipi când vreunul dintre gloanțele zburând la întâmplare prin București te va lovi în măruntaie. M-am

gândit la asta. E important ca, dacă sorții te aleg pe tine, să nu te dai în spectacol cu zvârcoliri inutile. Vrei să vezi treaba la rece. Și îți spui așa. E o chestiune care ține de calculul probabilităților. Da, știu. Acum sunt acolo, pe stradă. Gloanțe zburând la întâmplare sunt peste tot. Îmi trec mâna peste obrazul proaspăt ras. Da, sigur. M-am ras și m-am închinat când am plecat de-acasă. Vorba aceea, dracu' știe. Te gândești la toate când închizi ușa în urma ta.

Scena asta îmi amintește dimineața de ianuarie 1989 când am mers cu Cristi prin pădurea de la Băneasa. Cristi, fratele meu din armată, copilul acela neajutorat ajuns în cazarmă, pe care hainele de soldat stăteau ca un covor întins la uscat peste gard. Cine-l parașutase pe el la noi în unitate, așa de nepregătit pentru viață? Nu aveam voie să mergem pe șosea, pe acolo merg numai cadrele, era consemn, așa că noi mergeam prin pădure, pe un drum paralel cu șoseaua. Poliția militară ne-ar fi putut lua de pe stradă. Nici o problemă, hai prin pădure. Pădurea Băneasa, densă și sălbatică, zăpada afânată ca o mlaștină albă, ca o supă primitoare. La doar treizeci de metri în pădure, nimeni de pe drum nu te mai vede. Cristi mi-a zis: o luăm pe acolo. Mi-am amintit scena asta. Mi-a arătat pe unde se poate ieși spre șoseaua București-Ploiești. De acolo, încă o sută de metri spre sud, în fața Institutului Meteo era stația de autobuz. Mergeai două stații, apoi ajungeai la cealaltă stație, cea mare, unde întoarce la Băneasa autobuzul-râmă 131. Da, este chiar el, vestitul treiș'unu, care duce la Liceul „Caragiale“, iar eu am fost caragialist. Autobuzul treiș'unu e patria mea, el mă duce acasă. Atunci când am bilet de voie.

Mă uit după soldatul care merge înaintea mea pe Calea Dorobanți. Are un mers straniu, de om amețit. Bănuiesc că nu a dormit noaptea de dinainte. Eu am dormit câteva ore, în patul meu, acasă. Am dormit ca un prunc, vreo trei ore, nu cred că am avut mai mult. Am stat la televizor, după ce m-am întors de la Universitate. Acolo, pe perne, în neștire am coborât în somn, epuizat, terifiat, fără să visez nimic. Un somn ca moartea, adânc și negru. Se trăgea în Piața Dorobanți

și se auzea distinct la mine-n dormitor, deși asta era departe. Blocul nostru e pierdut printre străzi, spre Floreasca, la noi n-a avut loc nici un eveniment major. Dar Piața Dorobanți e aproape. Am dormit cu zgomotul focurilor de armă pe fundal, în patul tatălui meu, pentru că mi s-a părut că ar fi mai ferit, dacă gloanțele ar trece prin apartament. Îți vin tot felul de idei. Căci începi să te gândești, dacă ăștia mitraliază pe-aici, ce zonă a casei lovesc mai întâi? Ce bine că se construiește din fier-beton! Inevitabil, te uiți în jur și îți pui problema dacă vreun vârf de clădire nu te-ar expune, dacă fereastra și poziția ta în pat nu permit trei puncte coliniare, din toate fasciculele de drepte posibile. Uite-așa. Aplicație neașteptată a teoremei lui Menelaus în interiorul retinei tale. Secțiune prin realitatea multivariată. Îți imaginezi cu încetinitorul gloanțe venind spre carnea ta, alunecând pe-o rază, făcând bum prin fereastră, strivindu-ți carnea și explodându-ți venele, pătrunde-n casă și în gând, ka-bum. Așa se spune că auzi, ka-bum. Dacă nu există o asemenea traiectorie, atunci poți adormi liniștit. Poți adormi și expus unor posibile traiectorii, o știu și pe-asta. Se poate dormi și-n linia întâi a hazardului. Se poate orice pe lumea asta.

Tata nu e acasă. Tata a purtat toată viața uniforma gri-bleu, de la nouăsprezece ani, de când a intrat în școala militară. Tata a crezut în ordinea socială. Afară bate haosul dinlăuntrul vântului.

Nu era acasă nici când m-am trezit, mi-am băut cafeaua și am ieșit din casă, ignorând ce spunea mama. Mama mă vrea viu și de aceea nu înțelege ce vreau, unde plec, unde mă duc. Dar lumea cea nouă nu se poate fără mine. Nu aș putea să nu merg spre Universitate. Am ieșit, trecând printre blocuri, spre Piața Dorobanți, alegând un traseu ferit. Așa credeam eu. Blocurile acelea, desenate în formă de U, îți permiteau să înaintezi fără să te expui către piață sau către marile bulevarde. Cel puțin primii trei sute de metri. Nu mai mult. Piața Dorobanți nu e departe de Aleea Primăverii, locul unde se afla reședința prezidențială, clădirea care a fost invadată de masele de revoluționari cu trei zile în urmă, imediat ce Nicolae Ceaușescu

a părăsit Bucureștii la bordul unui elicopter. Legenda spune că pe locul pieței de legume, acolo unde scrie mare, cu roșu, *Piața Dorobanți*, se afla acum două decenii o cârciumă rămasă din vremuri vechi. Acolo ar fi venit pe jos, la finele anilor șazeci, Andruță Ceaușescu, bătrânul părinte al nou-alesului secretar general al Partidului. Intra în restaurant, se așeza la masa de lângă fereastră și cerea o sticlă cu vin. Chelnerul i-o aducea, apuca să bea două pahare pe stomacul gol, după care începea să-l cuprindă entuziasmul și se împrietenea cu toată lumea din restaurant, le promitea marea cu sarea, în timp ce cei din jur se străduiau să-și păstreze sobrietatea, atât cât se putea în condițiile date. Probabil că râdeau pe înfundate, căci uite-l pe tatăl tovarășului secretar general, beat pulbere și povestind despre Elena Lupescu și Bucureștii anilor treizeci. Când ajungea la a doua sticlă, euforia îl împingea să răcnească vesel că dă un rând la toată lumea, căci, iată, striga el, fiu-meu e secretar general, la toată lumea înc-un plin, fiecare cu ce are sau, cum spune tovarășul Lenin că ar fi principiul socialismului, fiecăruiă cât muncește, fiecăruiă după nevoi. Cam pe atunci reușeau să-l găsească băieții în costum și la cravată de la Direcția a cincea, care veneau și-l luau de braț, în timp ce bătrânul izbutea să apuce în trecere un suvenir, fie paharul, fie sticla însăși, clătind pe fund băutura rămasă, opunând o rezistență aproximativă și intonând câte un cântec idiot. Îl întindeau pe bancheta din spate a Renaultului de protocol, apoi subofițerul de circulație oprea traficul pentru ca mașina să se întoarcă spre nord, pe Strada Beller. Scena s-a repetat de atât de multe ori, încât Nicolae Ceaușescu, sătul de zvonurile că părintele său le-a promis tuturor bunilor consumatori din cartier că vor fi numiți miniștri și că Andruță dă un rând la toată lumea la crâșma din Dorobanți, a dat dispoziție ca întregul restaurant să fie făcut una cu pământul și în locul lui să se facă o piață de legume și fructe. Și a mai avut o griji: ca nicăieri pe o rază de un kilometru să nu mai rămână nici o unitate socialistă care să vândă băutură.

Îmi amintesc povestea asta de câte ori trec pe acolo. Azi cu atât mai mult cu cât n-avem habar unde e Nicolae Ceaușescu.

Chiar cred că se află undeva, în provincie, și-și orchestrează întoarcerea în București. Ce șanse are? Ce sprijin are? Tot orașul e în stradă. Se trage. S-a tras toată noaptea. Se trage de trei zile. Sediile Partidului au fost devastate. Nu a mai rămas nimic funcțional în București, nimic pentru el, firește. Și cine mai e la ora asta pentru el? Fir-ar să fie, eu nu pot să-mi imaginez pe nimeni care s-ar putea bate pentru Ceaușescu.

Iată-mă de acum ajuns la Perla, unde plănuiesc să trec strada. În vremuri liniștite, asta n-ar fi o problemă. Acum însă e complicat. Bulevardul Ștefan cel Mare pare deodată al dracului de lat, indiferent cât de bine sprintez. Da, alerg foarte bine. De fapt, e singurul lucru pe care l-am învățat în cele nouă luni de exercițiu cazon. Au trecut cinci luni de când m-am liberat din armată. Dacă toată chestia asta se întâmplă acum câteva luni, m-ar fi prins cu arma în mână. O întregă istorie sau, vorba căpitanului Tănase, care și el e amestecat pe undeva în iureșul revoluției, *viața merge mai departe*. Da, soldatule, *viața merge mai departe*.

Pe bune că îmi vine să îl ating pe umăr pe soldatul cu termen redus îmbrăcat în gri-bleu. Îmi vine să-l iau în brațe, să-l întreb ce a mâncat, ce a băut, deși nu am cu mine nici de mâncare, nici apă. Dar ar trebui să am grijă de el, nu-i așa? Și aș vrea să-l întreb ceva important, *unde e restul unității, ce au făcut ei de când a început haosul în București, de pe 21 decembrie, unde sunt distribuiți acum, de când trupele de Securitate au fost puse sub comanda armatei? Unde sunteți voi?* Mi-ar răspunde oare? Să-i spun că eu sunt sergentul cu termen redus, de acum în rezervă, care știe că în baia companiei sunt douăzeci și patru de chiuvete și opt bude turcești, că pe etajul doi sunt cinci uși pe stânga și trei pe dreapta, să-i spun asta, în loc de act de identitate, în loc de orice parolă, în loc de orice alt consemn de recunoaștere? Dacă i-aș spune toate aceste lucruri, m-ar recunoaște numaidecât și ar ști că sunt *de acolo*. Deși ce legătură mai am eu cu unitatea militară 0396, cu arma respectivă sau cu întregul aparat? Nici una. Toate astea sunt istorie. Vezi geaca asta de blugi? Asta este identitatea ta de acum. De ce crezi altfel? Cine ești tu? Oare

schimburile de focuri care de patru zile răscolesc Bucureștii te-au aruncat un an înapoi, cu mîntea în cazarmă? Acolo te gîndești? Ar trebui să-ți spui: gata, s-a terminat. Dar nu poți să-ți spui asta cîtă vreme se trage. Sau ceea ce vezi tu nu este realitatea? Asta e mai complicat de acum. Trebuie să mergi mai departe, spre sud. Libertate, egalitate, fraternitate. Nu s-ar putea fără tine.

De la Perla el o ia către stadionul Dinamo. Către Spitalul de Urgență, unde știam că noaptea trecută au fost schimburi de focuri. Să merg după el? Să-l strig? Nu, nu știu cum îl cheamă. Tovarășe fruntaș? Ce să-i spun? Sau să-l strig cum făcea șeful de stat-major, militarule tere? Așa oare?

Îl petrec cu privirea. Rămân în urmă.

Nu i-am vorbit. Nu i-am spus nimic.

Fratele meu a plecat mai departe.

Acum știu unde se ducea: spre Spitalul de Urgență. Plutonul cu termen redus fusese repartizat să asigure apărarea spitaleului, misiune aparent mai ușoară, ca pentru niște viitori studenți, abia încorporați în septembrie 1989. Atunci însă nu știam. Noaptea dinainte fusese pentru ei un măcel în direct. Istoria s-a aflat mai târziu.

De fapt, toată lumea avea să vadă la televizor în primăvara lui 1990, pe postul național, știrea că Nicolae Seraru a fost externat din clinica italiană unde fusese operat la piciorul drept. Primise un glonț undeva deasupra gambei, unde metalul ardent întâlnise osul, pe care îl izbise sub un unghi mai mic de patruzeci și cinci de grade, de parcă cineva l-ar fi împușcat din ceruri. Când s-a întors la Otopeni, camerele de luat vederi s-au centrat pe chipul lui. O jurnalistă blondă care nu-și făcuse temele l-a întrebat din ce unitate a făcut parte, apoi l-a întrebat din ce pluton. „Cum din ce pluton?“, a replicat el, cu un zâmbet amar. Și i-a răspuns: „Singurul pluton de militari cu termen redus care se afla la Comandamentul Trupelor de Securitate“. Da, și plutonul acela ajunsese în centrul schimburilor de focuri de la Spitalul de Urgență din zilele revoluției române, lăsând în urmă o serie de răniți care au ajuns din misiunea de a păzi spitalul direct pe masa de

operație. Cu excepția lui Nicolae Seraru, care avusese ghinionul unei răni atât de complexe, încât intervenția chirurgicală nu a putut fi efectuată în zilele acelea la București. L-au trimis în Italia. A fost operat acolo, a revenit acasă după două luni. În interviul de la întoarcere, povestind despre plutonul acela, a descris destinul aparte al acelor treizeci de militari. Povestea lor trebuia spusă cândva și a spus-o el. Dar nu suntem noi toți totuna? Căci generația celor treizeci care au servit în același loc cu un an înainte nu e totuna? Eu sau el sau oricare dintre ei, același trup, nu-i așa? Singurul lucru diferit este carnea. Și durerea. Durerea o simțim fiecare. Dar destinele noastre ar fi putut fi comutative. Destinele noastre or fi fost similare, numai carnea era alta. Ai simțit tu glonțul acela? Ai simțit tu? Alceva avusesem noi în comun: visele tensionate și incolore. Am dormit în dormitoarele acelea vreme de nouă luni, am vărut clădirea, am dat cu ceară coridorul, am vopsit cu negru bordurile zidurilor, am spălat chiuvetele patriei, am curățit cartofii ei, am învățat să tragem cu pistolul-mitralieră de tip Kalașnikov și ne-am pregătit pentru apocalipsă sub drapel, purtând pe umeri șerpișorul albăstriu care însemna militarii cu termen redus din subordinea operativă a Ministerului de Interne. Da, am văzut și noi câteva misiuni, dar nu se compară cu apocalipsa de acum. Cerul scuipe plumb înstelat și ilogic. Drepti, paharnici ai nopții, bumbii de metal căutându-și carne pentru somn.

Ce am văzut eu, de fapt, în misiunile mele? O parte dintre ele au fost legate de seria de întâlniri pe care Nicolae Ceaușescu le-a avut în toamna lui 1988 cu mai mulți lideri politici străini. Deși lucrurile erau pregătite cu minuțiozitate cu mult timp înainte, la noi ordinele ajungeau în ultima clipă. Șapte seara, pe platou. Aerul pur și umed al pădurii, intensitatea momentului. „E cea mai mare onoare pentru voi“, ne-a zis locotenentul, stând în poziție de drepti pe platoul asfaltat al unității, cu ochii aprinși de oarecare patimă, „veți face parte din aparatul de pază și protecție al celei mai importante vizite a unui demnitar străin din ultimii ani“. Zisese asta de mai multe ori. Ne lăsase pe toți în poziție de drepti, cu ochii alunecând

peste zările îndepărtate, cu imaginea aceasta a gloriei, adică noi, cei de acolo, parte a unui mecanism plin de roțițe, un mecanism funcționând ireproșabil și în care, în fine, după două luni de antrenamente și de instrucție, urma să jucăm și noi un rol. „Veți avea tot echipamentul din dotare cu voi“, și, imediat ce ne-a spus asta, parcă nu ne-am mai putut imagina chiar totul. Adică, de-ar fi fost cum zicea el, urma să mergem în plin București îmbrăcați în uniforma gri-bleu a miliției, purtând pe dreapta sacul de merinde cu foaia de cort, în stânga masca de gaze, la centură cele două încărcătoare de rezervă și tocmai ne-o dăduseră. Asta spunea oare? Vorbea despre o operațiune amplă, despre ceva uriaș, că vom acoperi tot teritoriul României, soldat lângă soldat, astfel încât la acea dată din noiembrie 1988, când președintele Iranului va veni la București, teritoriul patriei să fie cea mai sigură zonă din univers. Ședeam aliniați undeva, pe marginea platoului, și ne vorbea, dând din mână agitat, țopăind pe loc, în stilul lui. Îl urmăream toți treizeci de parcă ar fi fost un film cu James Bond, în care noi am fi ajuns în prim-plan. Iar locotenentul Cojocar era interpretat de Sean Connery, de nimeni altcineva, Sean Connery la tinerețe, ca în filmul *Colina*, în care el era cel mai supărat apevist al Imperiului Britanic. Da, zicea, da, cea mai sigură zonă din univers, pentru că în ziua de azi terorismul internațional a atins un nivel de performanță redutabil, există experți în dispozitive de ghidare care pot instala lansatoare balistice la doi kilometri de aeroport și pot lovi cu mare precizie avionul ce aduce un șef de stat, cu toată garda lui de corp. Unora chiar le-ar conveni ca liderul oaspete să fie atacat la București, pentru ca România să fie blamată pentru asta. Îl ascultam și ne prinsesem până atunci că vorbea mult și aiurea, că aproxima și îl lua gura pe dinainte, dar de data asta vorbea de parcă ne spunea lucruri pe care-l instruiseră să le afirme cu dezinvoltură, cu sinceritate, din inimă și cu dăruire. Era în rol. Locotenentul nostru, cu dicția lui de țaran neobișnuit cu textele scrise. Connery jucând un Bond căzut în mizerie. Șapca pe-o ureche, șapcă de milițian de la oraș, ce tare era el.